

Meriympäristön toimenpideohjelman yhteenveto, Ruotsi

Sisältö

Yhteenveto meriympäristön toimenpideohjelmasta	1
Toimenpiteiden perusteet - meriympäristön ympäristölaatumit	2
Meriympäristön toimenpideohjelman kuulemisversioon sisältyvät toimenpide-ehdotukset	3
Yhteenveto meriympäristön toimenpideohjelman ympäristövaikutusten arvioinnista.....	7
Rajat ylittävä ympäristövaikutus	8

Yhteenveto meriympäristön toimenpideohjelmasta

Ruotsin meri- ja vesivirasto (Havs- och vattenmyndigheten) on laatinut ehdotuksen meriympäristöasetuksen mukaiseksi Pohjanmeren ja Itämeren meriympäristön toimenpideohjelmaksi, joka merkitsee EU:n meristrategiadirektiivin toteuttamista Ruotsissa. Meriympäristön toimenpideohjelma sisältää toimenpiteet merien ympäristölaatumien noudattamiseksi, jotta hyvä meriympäristö saavutettaisiin pitkällä tähtäimellä.

Toimenpiteiden perusteet - meriympäristön ympäristölaatumormit

Ympäristölaatumormit ovat juridisesti sitova ohjausväline, joka kuvataan tarkemmin ympäristökaaren 5 luvussa. Ympäristölaatumormin tulee kattaa tietty maantieteellinen alue, joka voi olla kunta tai koko maa, tai merihallinnon ollessa kyseessä, koko merialue.

Meristrategiadirektiivin mukaan EU:n jäsenmaiden tulee saavuttaa hyvä ympäristön tila merialueillaan vuoteen 2020 mennessä. Niiden tulee edelleen määrittellä ympäristötavoitteita ja indikaattoreita, jotka toimivat opastimena hyvän ympäristön tilan saavuttamiseksi. Ympäristötavoitteiden lähtökohtana on muun muassa direktiivin mukainen ympäristön hyvän tilan määrittely sekä ympäristöön kohdistuvan kuormituksen ja vaikutuksen huomioon ottaminen. Ruotsissa toteutetaan sekä yleistavoite, ympäristön hyvä tila, että ympäristötavoitteet ympäristölaatumormien kautta meriympäristöasetuksen (2010:1341) mukaisesti. Meriympäristöasetuksen 17 §:ssä ilmoitetaan selvästi, että meriympäristön hallinnon tulee johtaa hyvän ympäristötilan ylläpitämiseen tai saavuttamiseen Pohjanmerellä ja Itämerellä, ja tämä muodostaa ympäristölaatumormin ympäristökaaren 5 luvun 2 §:n 4 kohdan mukaisesti.

Meriympäristöasetuksessa ilmoitetaan siis kaksi ympäristölaatumormin tasoa. Toisaalta yleisnormi, joka kuvaa ympäristön hyvää tilaa Ruotsin hallintoalueilla Pohjanmerellä ja Itämerellä, ja toisaalta yksityiskohtaisemmat indikaattoreilla varustetut ympäristölaatumormit, jotka Meri- ja vesivirasto määrittelee meriympäristöasetuksen 19 §:n mukaisesti.

Yleinen ympäristölaatumormi "hyvä tila" on määritelty Meri- ja vesiviraston määräyksen HVMFS 2012:18 liitteessä 2. Siinä ilmoitetaan ne olosuhteet, joiden tulee vallita vuonna 2020, jotta voitaisiin sanoa, että normia on noudatettu. Asetuksen mukaan tämän tulee tapahtua viimeistään vuonna 2020. Tähän normiin viitataan ympäristölaatumormina *Hyvä tila*, ja tarvittaessa myös yhdessä ajankohtaisen teema-alueen kanssa, esimerkiksi biologisen monimuotoisuuden suhteen.

Määräyksen HVMFS 2012:18:n liitteessä 3 olevien yksityiskohtaisempien ympäristölaatumormien tulee edistää yleisen normin, hyvä tilan, noudattamista hallintoalueillamme. Kuhunkin ympäristölaatumormiin liittyy indikaattoreita, joiden tehtävänä on todentaa, onko normi saavutettu vai ei. Jos indikaattorien mukainen hyvä tila on saavutettu tarkoituksenmukaisella arviointialueella, ympäristölaatumormeja on noudatettu.

Meriympäristön toimenpideohjelma noudattaa ympäristökaaren 5 luvun mukaisia määräyksiä, ja on suunnattu viranomaisille ja kunnille. Kullekin toimenpiteelle on osoitettu vastuullinen viranomainen, jonka tehtävänä on toimenpiteen suorittaminen, tietyissä tapauksissa toisilta viranomaisilta saatavan tuen avulla. Useimmat toimenpiteet ovat ohjauskeinoja (esimerkiksi opastukset, selvitykset, tiedotus, avustukset), jotka joko suoraan tai epäsuorasti johtavat fyysisten toimenpiteiden suorittamiseen.

Meri- ja vesivirasto ehdottaa 33 toimenpidettä alueilla vieraslajit, kalat ja äyriäiset joihin kalastus vaikuttaa, rehevöityminen, hydrografisten olosuhteiden pysyvät muutokset, vaaralliset aineet, roskaantuminen, biologinen monimuotoisuus, suojelualueet sekä kunnostus.

Ravinnekuormituksen lisääntyminen, kalastuksesta johtuva lajien vähentyminen sekä vaarallisten aineiden lisääntyminen ovat kuormituksia, joiden on yleisellä tasolla arvioitu vaikuttavan eniten ympäristön tilaan Ruotsin merialueilla. Mahdollisuudet vähentää kuormitusta ovat suurimmat vieraslajien ja biologisen monimuotoisuuden kohdalla. Myös troolirajan sisäpuolella kalastettaviin kaloihin ja äyriäisiin kohdistuvaa painetta on mahdollista vähentää. Useilla alueilla tiedot ovat puutteelliset, mikä vaikeuttaa hyvän ympäristötilan saavuttamiseksi

tarvittavien toimenpiteiden laajuuden ja tyyppin arviointia sekä toimenpiteiden kustannusten ja vaikutusten arviointia. Tarvitaan lisää tietoa meriluonnon arvoista, niiden sijainnista sekä merellisten elinympäristöjen laajuudesta ja niiden tilasta.

Toimenpideohjelman toteuttaminen ei johda kaikilta osin hyvään tilaan vuonna 2020. Tämä johtuu muun muassa merien pitkästä toipumisajasta ja myös kansainvälisestä vaikutuksesta, esimerkiksi vaarallisten aineiden kulkeutumisesta ilmalaskeuman kautta. Tällaisten kuormitusten vähentämiseen vaaditaan voimakasta kansainvälistä yhteistyötä.

Toimenpideohjelman toteuttamisen yhteiskuntataloudellisen hyödyn arvioidaan ylittävän suuresti sen kustannukset. Vertauksen vuoksi voidaan mainita, että jos Pohjanmeren ja Itämeren alueella saavutettaisiin hyvä ympäristön tila vuoteen 2020 mennessä, niin siitä saatava hyöty lisääntyneiden ekosysteemipalvelujen muodossa ylittää 200 miljardia kruunua (ajanjaksolla 2016–2020). Toimenpideohjelman toteuttamisen kustannukset (saavuttamatta hyvää ympäristötilaa) arvioidaan 4 miljardiksi kruunuksi ajanjaksolla 2016–2021¹. Vaikutusanalyysin pohjalta on selvää, että ohjelman toteuttaminen on erittäin hyvä investointi sekä ympäristölle että siitä syntyvien yhteiskuntataloudellisten hyötyjen ansiosta, jos niitä verrataan kustannuksiin.

Meriympäristön toimenpideohjelma on laadittu yhteistyössä muun ympäristötyön kanssa. Useiden mereen liittyvien Ruotsin ympäristölaatuavoitteiden tarkennukset kattavat meriympäristöasetuksen vaatimukset. Tällä tavoin juridisesti sitovat meriympäristön ympäristölaatu normit yhdistetään poliittisesti päätettyihin, Ruotsin merialueita koskeviin tavoitteisiin.

Meriympäristön toimenpideohjelma liittyy läheisesti vesihallinnon toimenpideohjelmaan, koska pääosa maaympäristössä tapahtuvista rehevöitymistä ja vaarallisia aineita koskevista toimenpiteistä sisältyy siihen. Molemmat toimenpideohjelmat täydentävät siten toisiaan, ja yhteistyö vesihallinnon toimenpideohjelmasta vastuussa olevien vesiviranomaisten (Vattenmyndigheterna) kanssa jatkuu kuulemisprosessin aikana.

Ruotsin tuleva merisuunnittelu tuottaa prosessin, jolla toiminnat suunnitellaan paikallisesti siten, että hyvä ympäristötila ja merien kestävä käyttö voidaan saavuttaa. Toimenpideohjelmaa laadittaessa on myös otettu huomioon, että monilla ehdotetuista toimenpiteistä on paikallinen ulottuvuus, jota pitää käsitellä merisuunnittelussa.

Työ merkitsee myös yhteistyötä naapurimaidemme kanssa yhteiseen meriympäristöön kohdistuvien toimenpiteiden suhteen, muun muassa kahdenkeskistä yhteistyötä, yhteistyötä alueellisten merisopimusten Ospar ja Helcom piirissä sekä EU-tasolla.

Toimenpideohjelma laaditaan vuosina 2014 ja 2015 yhteistyössä asianosaisten viranomaisten kanssa.

Toimenpideohjelma on julkisesti kuultavana 1. helmikuuta–20. huhtikuuta. Toimenpideohjelmaa koskeva päätös tehdään viimeistään 31. joulukuuta 2015, ja se raportoidaan sen jälkeen EU-komissiolle. Toimenpiteiden toteuttaminen aloitetaan vuonna 2016 ja sen vaikutuksia aletaan seurata.

Meriympäristön toimenpideohjelman kuulemisversioon sisältyvät toimenpide-ehdotukset

Toimenpideohjelmaan kuuluu sekä jo käytössä olevia että uusia toimenpiteitä. Nykyiset säännöt (kansalliset, alueelliset ja kansainväliset) ja niiden tarjoamat työvälineet edesauttavat jo nyt meriympäristön suojelussa. Yhteenveto tällaisista **jo käytössä olevista toimenpiteistä** on liitteessä ja toimenpideohjelman toimenpidetarvetta koskevan analyysin teksteissä.

---

¹ useita toimenpiteitä sisältyy näihin kustannuksiin, mutta kaikki eivät ole mukana tietojen puuttumisen takia

Uusia toimenpiteitä ovat ne, jotka tunnistetaan toimenpideohjelmassa välttämättömiksi hyvän ympäristötilan saavuttamiseksi silloin, kun jo käytössä olevia toimenpiteitä ei pidetä riittävinä. Uudet toimenpiteet myötävaikuttavat suoraan tai epäsuorasti nykyisen tilan ja Ruotsin ympäristölaatu normien välisen eron muodostavien parantamistarpeiden saavuttamiseen.

Seuraavassa kuvataan valtion viranomaisten, lääninhallitusten ja kuntien suoritettavaksi ehdotettavat toimenpiteet. Toimenpiteiden numerointi on juoksevaa kunkin viranomaisen kohdalla, eikä sitä tule sekoittaa merkityksen mukaiseen priorisointiin.

Vieraslajeja koskevat toimenpiteet:

- **Meri- ja vesivirasto 1:** viraston on luotava pilottiprojekti invasiivisten vieraslajien valvonnassa ja paikallisessa torjumisessa käytettävien menetelmien kehittämiseksi.
- **Meri- ja vesivirasto 2:** viraston on kehitettävä tekninen väline vieraslajia koskevien tietojen levittämiseksi tehokkaammalla tavalla.
- **Meri- ja vesivirasto 3:** viraston on kehitettävä kansallinen varoitus- ja palautejärjestelmä invasiivisten vieraslajien varhaiseksi havaitsemiseksi sekä valmiussuunnitelmat niiden käsittelemiseksi.

Ruotsin luonnonsuojeluvirasto (Naturvårdsverket) 1: viraston on laadittava viranomaisille, yrityksille ja suurelle yleisölle suunnattu ohjeistus laivojen rungoissa esiintyvien päälyskasvustojen käsittelylle ja poistamiselle.

Toimenpiteet, jotka koskevat kaloja ja äyriäisiä, joihin kalastus vaikuttaa:

- **Meri- ja vesivirasto 4:** viraston on otettava käyttöön uudet kalastusmääräykset erityisesti rannikolla kutevien uhanalaisten kalakantojen rauhoittamiseksi troolirajan sisäpuolella Skagerrakissa ja Kattegatissa.
- **Meri- ja vesivirasto 5:** viraston on otettava käyttöön uudet kalastusmääräykset. Näiden määräysten tarkoituksena on, että troolirajan sisäpuolelta kalastusta harjoitetaan valikoivammin Skagerrakissa, Kattegatissa ja Itämerellä.
- **Meri- ja vesivirasto 6:** viraston on otettava käyttöön uudet kalastusmääräykset. Näiden määräysten tarkoituksena on vähentää kalastuspainetta rannikolla eläviin kantoihin troolirajan sisäpuolella Skagerrakissa, Kattegatissa ja Itämerellä, joiden suojaa pitää vahvistaa, mutta joita saa kalastaa.
- **Meri- ja vesivirasto 7:** viraston on selvitettävä, minne uusia rauhoitusalueita pitää perustaa rannikkoalueilla, sekä perustettava niitä.
- **Meri- ja vesivirasto 8:** viraston on selvitettävä, mille lajeille ja mihin aikaan vuodesta yleiset rauhoitusajat tulee määrätä, sekä toteuttaa nämä.
- **Meri- ja vesivirasto 9:** viraston on sopeutettava kalastuslaivaston kapasiteetti käytettävissä oleviin kalastusmahdollisuuksiin tietyillä laivastosegmenteillä.
- **Lääninhallitukset 1:** Lääninhallitusten on avustettava Meri- ja vesivirastoa selvittäessä, missä tulee ottaa käyttöön lisää rauhoitusalueita rannikkoalueilla. Koskee rannikkoläänien lääninhallituksia.

Rehevöitymistä koskevat toimenpiteet:

- **Meri- ja vesivirasto 10:** Meri- ja vesiviranomaisen on selvitettävä, onko mahdollista vaikuttaa paikallisesti sisäiseen ravintokuormitukseen rehevöityneissä lahdissa ja selillä sekä varsinaisella Itämerellä.

- **Ruotsin maatalousvirasto (Jordbruksverket) 1:** viraston on selvitettävä, voidaanko rahallisesti korvata typen ja fosforin sitominen vesiympäristöstä viljelemällä ja korjaamalla kerääjäkasveja ja niillä merialueilla, jotka eivät saavuta hyvää ympäristön tilaa, sekä edistää kerääjäkasvien viljely- ja jalostustekniikoita.
- **Ruotsin maatalousvirasto 2:** viraston on edistettävä sellaisia vesiviljelytekniikoita, jotka eivät lisää nettokuormitusta niillä merialueilla, jotka eivät saavuta hyvää ympäristön tilaa.

Pysyviä hydrografisia olosuhteita koskevat toimenpiteet:

- **Meri- ja vesivirasto 11:** viraston on laadittava ohjeistus meriympäristöön liittyville suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnille Ruotsin luonnonsuojeluviraston avulla.
- **Asuntovirasto (Boverket) 1:** viraston on laadittava ohjeistus kunnalliselle meri- ja rannikkosuunnittelulle yhteistyössä Meri- ja vesiviraston kanssa.

Vaarallisia aineita koskevat toimenpiteet:

- **Ruotsin luonnonsuojeluvirasto 2:** viraston on laadittava ohjeellinen, valvontaviranomaisille suunnattu menetelmä saastuneiden sedimenttialueiden inventoimiseksi, vastuun selvittämiseksi ja riskien arvioimiseksi. Yleisten ohjeiden tarve tulee selvittää ja alueellisesti sovellettuja biologisia sedimenttitestejä tulee luoda erityisesti Itämeren varten.
- **Ruotsin luonnonsuojeluvirasto 3:** viraston on tehtävä selvitys siitä, miten sedimenteissä olevien vaarallisia aineita koskevien tietojen käytettävyyttä ja etsittävyttä voidaan koordinoita ja lisätä.
- **Ruotsin luonnonsuojeluvirasto 4:** viraston ja Ruotsin kuljetushallituksen pitää yhteistyössä tutkia tributyylitinan (TBT) ja sen hajoamistuotteiden esiintymistä satamissa ja muussa meriympäristössä sekä huolehtia siitä, että niiden esiintymistä aiheuttavat syyt selvitetään. Lisäksi pitää selvittää nykyiset säätelykeinot ja mahdollisuudet sääntelyn lisäämiseen TBT:n leviämisen estämiseksi aluksista ja satamista meriympäristöön. Lisäksi pitää selvittää kansallisen ohjeistuksen tarve toimenpiteiden toteuttamisen nopeuttamiseksi.
- **Ruotsin luonnonsuojeluvirasto 5:** viraston on tunnistettava ne aineet, joita voi esiintyä vedenpuhdistamoista tulevassa vedessä sellaisina pitoisuuksina, että niillä saattaa olla kielteinen vaikutus meriympäristöön. Saaduista tuloksista tulee selvittää päästövaatimusten tarve. Ruotsin luonnonsuojeluviraston tulee edelleen laatia ohjeistus testaus- ja valvontaviranomaisille koskien vaikutusten ja seurausten riskinarviointeja sekä arviointeja vaarallisten aineiden päästöjen vähentämiseen vedenpuhdistamoista tähtäävien toimenpiteiden tarpeesta.
- **Ruotsin kuljetushallitus (Transportstyrelsen) 1:** Ruotsin luonnonsuojeluviraston ja Ruotsin kuljetushallituksen pitää yhteistyössä tutkia tributyylitinan (TBT) ja sen hajoamistuotteiden esiintymistä satamissa ja muussa meriympäristössä, sekä huolehtia siitä, että niiden esiintymisen syyt selvitetään. Sen lisäksi pitää selvittää nykyiset säätelykeinot ja mahdollisuudet sääntelyn lisäämiseen päämääränä TBT:n leviämisen estäminen aluksista ja satamista meriympäristöön. Tämän perusteella pitää selvittää kansallisen ohjeistuksen tarve toimenpiteiden toteuttamisen nopeuttamiseksi.

Roskaantumista koskevat toimenpiteet:

- **Meri- ja vesivirasto 12:** viraston on toimittava strategisen ja teknisen alustan rakentamiseksi, jotta voitaisiin kerätä menetettyjä kalastusvälineitä ja ehkäistä uusien menettäminen.
- **Meri- ja vesivirasto 13:** viraston tulee suunnitella yhteistyössä Ruotsin luonnonsuojeluviraston kanssa tiedotuskampanja suurelle yleisölle ja kuluttajille meriympäristössä tavallisesti esiintyvistä roskista sekä niiden kielteisestä vaikutuksesta ympäristöön ja tämän yhteydestä kuluttajien käyttäytymiseen.
- **Meri- ja vesivirasto 14:** viraston on tuettava sellaisia aloitteita, jotka edistävät, organisoivat ja suorittavat rantojen siivoamista.
- **Ruotsin luonnonsuojeluvirasto 6:** viraston on tehtävä strategista työtä sisällyttämällä meriroskat tarkoituksenmukaisiin jättesuunnitelmiin ja -ohjelmiin, mukaan lukien kuntien jättesuunnitelmat, joissa selvitetään jätteenkäsittelyn merkitys meriroskien syntymiselle. Muovin materiaalivirtoja pitää priorisoida ja selvittää säätelykeinot päämääränä vähentää muoviroskan esiintymistä meriympäristössä.
- **Kunnat 1:** Kuntien tulee tunnistaa ja selvittää kunnallisten jättesuunnitelmien päivityksen yhteydessä se, miten jätteidenkäsittely voi vähentää meriroskaa sekä asettaa tavoitteet tällaiselle työlle.

Biologista monimuotoisuutta koskevat toimenpiteet:

- **Meri- ja vesivirasto 15:** viraston tulee laatia yleiset puitteet meriympäristössä esiintyviä uhattuja lajeja ja luontotyyppisiä koskeville kansalliselle toimenpideohjelmille sekä koordinoita työ valtakunnallisesti.
- **Meri- ja vesivirasto 16:** viraston tulee laatia meriympäristön uhattuja lajeja ja luonnontyyppisiä koskevaa tietoutta lisääviä ohjelmia sekä koordinoita työtä valtakunnallisesti.

Suojeltuja merialueita koskevat toimenpiteet:

- **Meri- ja vesivirasto 17:** viraston tulee kehittää ohjeistus suojeltuja merialueita koskevien hallintoasiakirjojen sisällöstä.
- **Lääninhallitukset 2:** Lääninhallitusten tulee Meri- ja vesiviraston laatimassa kansallisessa suojeltuja merialueita koskevassa suunnitelmassa mainittujen ohjeiden ja kriteerien perusteella perustaa uusia suojeltuja merialueita, jotka ovat maantieteellisesti riittävän suuria, käyttämällä sopivia hallintotoimia, jotta nämä uudet alueet voisivat myötävaikuttaa meriympäristöasetuksen mukaisen hyvän ympäristötilan saavuttamiseen.
- **Lääninhallitukset 3:** Lääninhallitusten tulee toteuttaa hallintotoimenpiteitä suojelluilla merialueilla (jo käytössä olevia tai uusia, joita ei vielä ole käytössä).

Kunnostamista koskevat toimenpiteet:

- **Meri- ja vesivirasto 18:** viraston tulee lääninhallitusten, Ruotsin luonnonsuojeluviraston sekä Valtion antikviteettiviraston (Riksantikvarieämbetet) kanssa laatia koordinoitu toimenpidestrategia merialueisiin kohdistuvaa fyysistä vaikutusta vastaan sekä biologisen ennallistamisen edistämiseksi rannikkovesiympäristöissä.
- **Meri- ja vesivirasto 19:** viraston tulee lääninhallitusten avulla kehittää menetelmiä meriympäristöjen ekologista kompensointia ja kunnostamista varten.
- **Lääninhallitus 4:** Lääninhallituksen tulee yhteistyössä Meri- ja vesiviraston ja asianomaisten kuntien kanssa ennallistaa meriajokasniittyjä Kattegatissa, Skagerrakissa ja Pohjanmerellä.

Seurantatoimenpide

- **Viranomaiset ja kunnat 1:** Meriympäristössä toimenpiteitä suorittavien viranomaisten ja kuntien tulee raportoida suoritettut toimenpiteet ja niiden vaikutus meriympäristön ympäristölaatumien pohjalta.

Yhteenvedon meriympäristön toimenpideohjelman ympäristövaikutusten arvioinnista

Ympäristövaikutusten arvioinnissa selostetaan meriympäristön toimenpideohjelman toteuttamisella oleva odotettu merkittävä ympäristövaikutus². Arviointi muodostaa perustan Meri- ja vesiviraston meriympäristön toimenpideohjelmalla koskevalle päätökselle, joka tehdään viimeistään 31. joulukuuta 2015.

Meriympäristön toimenpideohjelma on yleisluonteinen, ja sen vuoksi ympäristövaikutusten arviointi on tehty yleisellä tasolla. Toimenpideohjelman puitteissa suoritettujen fyysisten toimenpiteiden ympäristövaikutusten yksityiskohtaisemmasta kuvauksesta vastaa asianomainen toimenpiteiden suorittaja, esimerkiksi ympäristökaaren lupamenettelyn yhteydessä.

Yhteenvedon perusteella arvioidaan, että meriympäristön parantamiseen tähtäävillä toimenpiteillä ei odoteta olevan kuin vähäisiä kielteisiä ympäristövaikutuksia. Toimenpiteillä on yleisesti ottaen myönteinen vaikutus useista ympäristönäkökannoista.

- Merkittävän myönteisen ympäristövaikutuksen arvioidaan voivan syntyä biologisen monimuotoisuuden, kasviston, eläimistön, veden ja väestön suhteen.
- Tietyn kielteisen sosioekonomisen vaikutuksen odotetaan syntyvän joiltakin ympäristönäkökannoilta, ennen kaikkea seurauksena tiettyjä toimintoja (kuten kalastus, veneily ym.) koskevista erilaisista säätelyehdotuksista, mutta näiden ei arvioida olevan merkittäviä. Kielteisten vaikutusten ehkäisemiseksi tai välttämiseksi on tärkeää olla yhteydessä ja toimia yhteistyössä niiden toimijoiden kanssa, joita toteuttaminen saattaa koskea.

Ympäristövaikutusten arvioinnissa arvioidaan meriympäristön toimenpideohjelman myönteisiä vaikutuksia verrattuna nollavaihtoehtoon, joka kuvaa ympäristön tilan kehitystä ilman meriympäristön toimenpideohjelmalla. Näitä kahta vaihtoehtoa verrataan suhteessa niiden mahdollisuuksiin edistää meriympäristöhallinnon tavoitteen, hyvän ympäristötilan, saavuttamista.

- Sekä nollavaihtoehtolla että meriympäristön toimenpideohjelmalla odotetaan olevan mahdollisuuksia parantaa meriympäristön tilaa sen nykyiseen tilaan verrattuna. Parannusten suuruus eri vaihtoehtoissa riippuu siitä, kuinka hyvin ehdotetut toimenpiteet suoritetaan.
- Nollavaihtoehtolla arvioidaan olevan mahdollisuuksia parantaa meriympäristöä huomattavasti ennen kaikkea rehevöitymisen ja vaarallisten aineiden vaikutuksen vähentymisen suhteen. Tämä johtopäätös perustuu siihen, että nollavaihtoehto sisältää vesihallinnon toimenpideohjelman toteuttamisen³.

² Meriympäristön toimenpideohjelma (Meri- ja vesivirasto, 2015)

³ toimenpideohjelmat, jotka on laadittu asetuksen (2004:660) vesiympäristön laadun hallinnosta (vesihallintoasetus) tuella

- Meriympäristön toimenpideohjelman odotetaan tuottavan huomattavasti suuremman myönteisen vaikutuksen kuin nollavaihtoehto kalojen ja äyriäisten, joihin kalastus vaikuttaa (rannikkokalakanta), biologisen monimuotoisuuden sekä meriympäristön vieraslajien ja invasiivisten lajien suhteen. Myös roskaantumisen vähentämiseen tähtäävässä työssä odotetaan merkittäviä parannuksia, vaikka ero nollavaihtoehtoon ei ole tässä yhtä selvä. Toimenpideohjelma muodostaa myös välttämättömän vaiheen parempaan meriympäristöön tähtäävän työn organisointiin pitemmällä tähtäimellä kuin vuosi 2020.

Rajat ylittävä ympäristövaikutus

Meriympäristön toimenpideohjelmassa suoritettavat toimenpiteet ovat luonteeltaan rajat ylittäviä, koska kyseiset merialueet rajoittuvat useiden muiden maiden merialueisiin. Maille, joita tämä asia koskee, tullaan muodollisesti tiedottamaan asiasta ja tarjoamaan mahdollisuus neuvotteluihin osana ympäristön tilan arviointia ympäristökaaren 6 luvun 15 §:n mukaisesti. Myös muille naapurimaille tiedotetaan toimenpideohjelmasta.

Toimenpideohjelman aiheuttama rajat ylittävä ympäristövaikutus on enimmäkseen myönteinen ja siitä tehdään seuraavassa yhteenveto kultakin teema-alueelta. Yleisesti ottaen ohjelman ei odoteta tuottavan huomattavia myönteisiä eikä kielteisiä vaikutuksia toiseen maahan. Toimenpiteiden suorittamisella kaikissa naapurimaissa samalla tasolla on sen sijaan suuri merkitys, jotta merkittäviä myönteisiä vaikutuksia meriympäristöön kokonaisuudessaan voitaisiin saavuttaa yhteisillä merialueilla. Kumuloitunut myönteinen vaikutus voi olla suuri, jos tietyn merialueen rannikkovaltiot suorittavat tarpeelliset toimenpiteet.

Rehevöitymistä koskeva odotettu kuormituksen vähennys tapahtuu pääasiassa vesihallinnon maaympäristössä tapahtuvissa kuormituksen vähentämiseen tähtäävissä toimenpideohjelmassa⁴. Ruotsi pystyy periaatteessa selviytymään niistä typen ja fosforin kuormituksen vähentämisvaatimuksista, joihin maa on sitoutunut Itämerellä Helcom BSAP:n mukaisesti.

Toimenpideohjelmassa ehdotettujen toimenpiteiden arvioidaan edesauttavan ennen kaikkea myönteisten paikallisten vaikutusten aikaansaamisessa, mutta merenpohjien aiheuttaman sisäisen kuormituksen käsittelyssä tähtäävän tekniikan kehityksen arvioidaan aikaansaavan suuremman vaikutuksen pitkällä tähtäimellä.

Vaarallisten aineiden odotettu kuormituksen vähentyminen tapahtuu pääasiassa vesihallinnon maaympäristössä tapahtuvan kuormituksen toimenpideohjelmassa, vaikka tiettyjä aineita, jotka aiheuttavat ongelmia erityisesti meriympäristössä, käsitellään myös ehdotetussa toimenpideohjelmassa. Ohjelman arvioidaan tuottavan ennen kaikkea paikallisia myönteisiä tuloksia vaarallisten aineiden suhteen, mutta myös epäsuoria vaikutuksia muuttavissa lajeissa, mikä voi vaikuttaa myönteisesti toisen valtion meriympäristöön. Vaarallisten aineiden vähentämiseen meriympäristössä tähtäävien toimenpiteiden odotetaan pitkällä tähtäimellä vähentävän vaarallisten aineiden pitoisuuksia merestä saatavissa elintarvikkeissa, mikä vaikuttaa myönteisesti ihmisten terveyteen ja väestön sosioekonomisiin mahdollisuuksiin työllistyä kalastuksesta.

Kalat ja äyriäiset, joihin kalastus vaikuttaa, koskevien toimenpiteiden odotetaan tuottavan myönteisiä vaikutuksia siten, että ravintoverkkoon kohdistuvat häiriöt vähenevät, jolloin kalastettavien kalakantojen ja -yhteisöjen tila paranee. Tämä voi antaa myönteisiä rajat ylittäviä vaikutuksia kalastukselle maissa, jotka kalastavat Ruotsin vesissä tai niiden läheisyydessä. Tämän teema-alueen toimenpide-ehdotukset eivät käsitä säännöksiä, joiden odotetaan vaikuttavan toisen maan kalastukseen (lue kuitenkin alla oleva kappale biologisesta monimuotoisuudesta).

⁴ toimenpideohjelmat, jotka on laadittu asetuksen (2004:660) vesiympäristön laadun hallinnosta (vesihallintoasetus) tuella

Riski meren *Vieraslajien* leviämisestä toisten maiden vesiin odotetaan vähenevän sen vuoksi, että Ruotsin ennalta ehkäisevä työ vahvistuu toimenpideohjelman ehdotusten ansiosta. Merialueiden pitää kuitenkin pitemmällä tähtäimellä tehdä yhteistyötä esimerkiksi raportoinnin muodossa toimenpiteiden vaikutusten vahvistamiseksi ja riskien vähentämiseksi entisestään. Sellaisista toimenpiteistä keskustellaan meriympäristösopimusten puitteissa.

Merkittävä osa Ruotsin rannikoilla olevasta *Roskaantumisesta* arvioidaan tulevaksi ulkomailta, tämä koskee erityisesti Bohusin rannikkoa. Myös Ruotsilla on vaikutuksensa jätemääriin, ja se vaikuttaa myös muihin maihin. Toimenpideohjelman odotetaan tehokkaalla ehkäisevällä työllä ja tiedotuksella vähentävän riskiä roskaantumisesta muiden maiden alueilla. Tällä on epäsuora myönteinen vaikutus eläinpopulaatioihin ja rantaympäristöihin, millä on myönteinen vaikutus myös muiden maiden biologiseen monimuotoisuuteen, väestöön ja elinkeinoihin.

Mitään rajat ylittävää vaikutusta ei odoteta niiltä tietoja lisääviltä toimenpiteiltä, joita ehdotetaan *Merenpohjan koskemattomuuden* suhteen.

Paremmen tietopohjan *Hydrografisten olosuhteiden pysyvien muutosten* suhteen ja suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnin meriympäristöjen suurimittaisissa hankkeissa odotetaan parantavan mahdollisuutta välttää kielteinen hydrografinen vaikutus suuremmissa projekteissa (esimerkiksi tuulivoimaloissa), joita toteutetaan lähellä toisen valtion rajaa. Tämä voisi merkitä rajoituksia lupa-asioissa, jotka koskevat toisten valtioiden etuihin vaikuttavia käyttömahdollisuuksia. Tällaisissa tapauksissa asia pitää koordinoida asianosaisten maiden kesken, jotta kielteiset vaikutukset ehkäistäisiin niin suuressa määrin kuin mahdollista.

Biologista monimuotoisuutta koskevien toimenpiteiden (kansalliset toimenpideohjelmat uhattujen lajien/elinympäristöjen suojelemiseksi), merialueiden suojelun sekä kunnostamisen odotetaan tuottavan muille maille myönteistä vaikutusta muuttavien lajien suhteen. Tätä vaikutusta voidaan vahvistaa valtioiden välisellä yhteistyöllä, esimerkiksi tekemällä suojeltavat elinympäristöt yhtenäisiksi ja edustaviksi. Eri toimintoja, kuten meriliikenne, matkailu ja merenpohjan sekä materiaalien hyväksikäyttö, koskevat rajoitukset ovat todennäköisiä, ja ne voisivat tietyissä tapauksissa vaikuttaa myös toiseen maahan. Erityinen tutkinta suoritetaan kuitenkin ennen tällaista päätöstä. Esimerkiksi kalastuksen säännöstelyssä troolialueen ulkopuolella voi piillä riski sosioekonomisesti kielteisistä vaikutuksista. Säännöstelyn tarkoituksena on kuitenkin vahvistaa eläinpopulaatiota merialueen yhteisenä varana pitkällä tähtäimellä, minkä pitäisi tuottaa myönteinen sosioekonominen vaikutus. Silloin kun kielteinen vaikutus voidaan ennakoita, koordinointi tulee suorittaa asianosaisten maiden kanssa, jotta kielteiset vaikutukset ehkäistäisiin niin suuressa määrin kuin mahdollista.